

УТВЪРДИЛ:

Богдана Костадинс
Директор на ЦПЛР-ЦЛТРДБ

ЕТИЧНИ ПРАВИЛА
ЗА РАБОТА С ДЕЦА И УЧЕНИЦИ В ЦПЛР-ЦЛТРДБ
ЗА УЧЕБНАТА 2024/2025 ГОДИНА

1. ЦПЛР-ЦЛТРДБ е място, където се изгражда сплотена общност на учители, ученици и родители. Тази общност постига много повече на принципа на общото действие, като подпомага и допълва личните усилия на всеки. Всички членове на общността се отнасят с уважение помежду си и си помагат за постигането на една обща цел – по-добро образование.
2. Всеки учител осъществява своите професионални задължения в услуга на учениците и допринася за формиране облика на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
3. За всеки работещ в ЦПЛР-ЦЛТРДБ е чест и морален дълг да спазва принципите на професионална етика.

ГЛАВА I

I. ОБХВАТ НА ПРАВИЛАТА

Етичните правила в този документ са приложени за всички участници в образователния процес в ЦПЛР-ЦЛТРДБ, съобразно изискванията на чл. 175 от ЗПУО и се отнасят за:

- отношенията между учители и ученици;
- учители и помощен персонал;
- учителите;
- работещите в ЦПЛР-ЦЛТРДБ и родителите
- права и задължения на учителя, определени със ЗПУО и Етичен кодекс на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.

II. ЦЕЛИ

Етичните правила имат за цел да:

- Определят етичните стандарти за професионална дейност на учителя.

- Развиват култура и професионални ценности, основани на принципите на хуманност, законност, демократичност и зачитане правата на човека.
- Повишава общественото доверие към учителите.

III. ВЪРХОВЕНСТВОТО НА ЗАКОНА В РАБОТАТА НА УЧИТЕЛЯ

1. Учителят изпълнява служебните си задължения при спазване на Конституцията, ЗПУО и нормативните документи в сферата.
2. Учителят съобразява законността на действията си.

ГЛАВА II

I. ПОВЕДЕНИЕ И ОБЛИК НА УЧИТЕЛЯ В ОБЩЕСТВОТО

1. Учителят изпълнява своите задължения в услуга на учениците.
2. Учителят дава личен пример с поведението си.
3. При изпълнение на професионалните си задължения учителят търси подкрепата на родителите, Отдел „Закрила на детето“, Дирекция „Социално подпомагане“, Детска педагогическа стая.
4. Учителите сътрудничат с неправителствени организации и представители на обществеността, като запазват професионална независимост.
5. Учителят спазва стриктно своите задължения, определени в педагогическата дейност на ЦПЛР-ЦЛТРДБ и Правилника за вътрешния трудов ред, като носи отговорност за своите действия и бездействия.
6. Учителят не злоупотребява с правомощията си.
7. Учителят поддържа външен вид, който не уронва престижа на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
8. Учителят не трябва да употребява алкохол или упойващи вещества, които могат да повлияят при изпълнение на задълженията му.
9. Основното задължение на учителя е да осигури качествено знание и възможност за най-пълна изява и развитие на потенциала у всеки ученик.
10. Задължение на учителя е да бъде добронамерен, да проявява безпристрастност, индивидуален подход и уважение към учениците и да създава условия на състезателност между учениците.
11. Задължение на учителя е да въвежда модерните форми на обучение, да преподава новите тенденции на съвременното знание и да повишава своята квалификация.
12. Задължение на учителя е също да поддържа постоянния контакт между членовете на училищната общност на основата на най-пълна информираност.
13. Всички задължения на учителя са свързани с основното му право да изисква подобаващо уважение и признание за своя труд.
14. Учителят има решаваща роля за формирането на достойни личности и достойни граждани на обществото, основано на демократичните ценности на България.

15. Чрез обучение и морално възпитание учителят подготвя учениците за бъдещата им активност в гражданското общество.

II. ЛИЧНО И ПРОФЕСИОНАЛНО ПОВЕДЕНИЕ

От учителя се очаква да демонстрира постоянно високи стандарти на професионално и лично поведение. Учителят трябва:

1. Да поддържа публичното доверие в професията и бъде етичен в своето поведение, вътре и извън ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
2. Да третира учениците достойно, с взаимно уважение и спазвайки необходимите граници, съответстващи с професионалната позиция на учителя.
3. Да се отнася с разбиране към нуждата да пази здравето на учениците.
4. Да показва толерантност и уважение към правата на други.
5. Да се уверява, че личните им вярвания и виждания не водят до експлоатация на учениците или не водят до нарушаване на закона от страна на учениците.
6. Да има уважение към учениците и родителите и съществуващите практики на ЦПЛР-ЦЛТРДБ, където преподава, като поддържа високи стандарти относно своята точност и присъствие.

III. ОТНОШЕНИЕ КЪМ УЧЕНИЦИТЕ

1. Учителят трябва:

- Да поставя високи очаквания, които вдъхновяват, мотивират и предизвикват учениците.
- Да осигурява безопасна и стимулираща среда на учениците, кореняща се във взаимно уважение.
- Да демонстрира постоянно позитивно отношение, ценности и поведение, което се очаква от самите ученици.
- Да насърчава добър напредък и резултати от учениците.
- Да бъде отговорен за ученическите резултати.
- Да бъде наясно с възможностите и предишните знания на учениците и да гради върху тях.
- Да насърчава учениците да са отговорни и съвестни към своята работа и учение.
- Да демонстрира добро знание за предмета.
- Да планира и преподава добре структурирани уроци
- Да развива разбиране чрез ефективното използване на продължителността на учебния час.
- Да поощрява интелектуалното любознателността на учениците.
- Да задава домашна работа.
- Да рефлектира систематично върху ефективността на уроците и на подходите за преподаване.
- Да адаптира преподаването към силните страни и нуждите на всички ученици.

- Да демонстрира знание за физическото, социално и интелектуално развитие на децата и как да адаптира преподаването, за да подкрепи обучението на учениците във всеки негов стадий.
- Да демонстрира знание за потребностите на учениците, включително тези със СОП, високи възможности, различен майчин език и т.н.
- Да прави обратна връзка с учениците, давайки им писмени и устни рецензии и да ги насърчава да отговарят на нужните пропуски в работата си.
- Да се справя с поведението на учениците по начин, който осигурява безопасна и добра учебна среда.
- Да задава ясни правила и рутина за поведение в учебната стая и да носи отговорност за промотирането на добро и вежливо поведение, както в ЦПЛР-ЦЛТРДБ, така и извън него в съответствие с правилата за поведение на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
- Да има високи очаквания за поведението на учениците и да основе рамка за дисциплиниране, използваща голям набор от стратегии, включително хвалба, санкции и награди.
- Да менажира часовете ефективно, използвайки методи, подходящи за нуждите на учениците, с цел да ги мотивира и включи в дискусията.
- Да поддържа добра връзка с учениците, да има необходимия авторитет и да действа с решителност при нужда.
- Да изпълнява своите по-широки професионални задължения.
- Да допринася позитивно към дейността на институцията.
- Да развива ефективни професионални връзки с колеги, кога и как да поиска съвет.
- Да носи отговорност за подобряване на обучението, чрез професионално развитие и отговаряйки на съвет и информация от колеги.
- Да общува ефективно с родители относно постиженията и доброто състояние на учениците.

2. Учителят и непедагогическият персонал защитават правата на колеги и ученици.

9. Учителят не уронва достойнството на обкръжаващите го.

10. Учителят запазва училищна тайна и особености в семействата на учениците.

11. Учителят не изнася информация, която би намалила имиджа на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.

12. Учителят зачита вярванията и начина на живот на другите вероизповедания, съвместени в правовата държава.

13. Учителят не допуска дискриминация, основана на пол, раса, език, религия, убеждения, мнения, национален или социален произход.

IV. ПОВЕДЕНИЕ, НЕДОПУСКАЩО ПРОЯВИ НА КОРУПЦИЯ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

1. Конфликт на интереси възниква тогава, когато служителът има личен интерес и той му влияе дотолкова, че пречи на безпристрастното и обективно вземане на решения или изпълнение на служебните задължения.

2. Служителят може да извършва образователни услуги на ученици, които се обучават в ЦПЛР-ЦЛТРДБ, след като декларира своята дейност пред директора.
3. Служителят не може да използва служебното си положение за лично и на семейството си облагодетелстване, давайки платени уроци по принуда.
4. Служителят трябва да избягва всякакви ситуации, които могат да доведат до конфликт на интереси. При появяването на такъв конфликт той е длъжен да информира веднага ръководителя си.
5. Служителят не трябва да допуска възможност друг служител да го постави в реален или предполагаем конфликт на интереси.
6. В случай на вече възникнал такъв конфликт на интереси и само съобразно с нарежданията на ръководителя му, служителят може да се оттегли от служебните си задължения, които са причина за възникването на конфликта.
7. Учителят не се възползва от правомощията си с цел лично облагодетелстване или друга користна цел.
8. Учителят не допуска да бъде поставен във финансова и друга зависимост от отделни лица, които могат да повлияят на обективната му работа.

V. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ УЧИТЕЛИТЕ

1. Директорът в качеството си на ръководител зачита достойнството и правата на подчинените си и е отговорен за заповедите, които издава, за тяхното изпълнение и последствията от тях.
2. Директорът е пример за професионално, безпристрастно и ефективно изпълнение на служебните задължения.
3. Директорът проявява отговорност към подчинените си, подпомага професионалното им развитие, насърчава ги, предприема при нужда корективни мерки.
4. Учителят изпълнява коректно и добросъвестно заповеди и задължения, съответстващи на закона.
5. Учителят НЕ изпълнява заповеди, нареждащи му да извърши незаконни действия.
6. Учителят дава точен и обективен отчет пред директора за изпълнение на служебните задачи.
7. Между учителите НЕ се допускат никакви форми на дискриминация.
8. Учителят НЕ прави изказвания и призови към колегите си за участие в мероприятия, нарушаващи обществения ред.

VI. УЧИТЕЛЯТ И СЛУЖЕБНАТА ИНФОРМАЦИЯ

1. Обработването на лични данни се осъществява съобразно международните принципи за защита на данните и вътрешното законодателство.
2. Служебната информация не може да бъде използвана за користна цел и не може да се разгласява пред трети лица освен по предвидения от закона ред.

3. Учителят спазва нормативните изисквания за достъп до информация като съблюдава правилата за защита на класифицираната информация.
4. НЕ се вписват неверни данни в документи издавани, съхранявани или изисквани за нуждите на МОН.
5. Служителят в изпълнение на заеманата длъжност трябва да осигури ефективно, компетентно и икономично използване на собствеността, средствата, услугите и финансовите източници, които са му поверени. Те не трябва да бъдат използвани за лични цели или да бъдат предоставяни на трети лица, освен ако е изрично предвидено.
6. Служителят трябва да извършва необходимите действия за защита на сигурността и поверителността на информацията, за която е отговорен или му е известна. Използва документите в ЦПЛР-ЦЛТРДБ единствено по повод изпълнение на служебните си задължения, при строго спазване на правилата за защита на информацията.
7. Бившият служител не трябва да използва или да разкрива поверителна информация, получена по време на службата му, освен ако законно е упълномощен да го направи.
8. Бившите служители трябва да се въздържат от коментари или действия, които биха причинили загуба на доверие в образователната система, училищната общност или който и да е служител в системата.

VII. УЧЕНИЦИТЕ

1. Училищната общност е като семейство, в което всички членове се отнасят помежду си с уважение.
2. Личната отговорност на ученика означава:
 - Разбирането, че ученикът е посланик на учебното заведение и съответното добро държание, което следва от този факт. Това е валидно навсякъде, но особено важно е в местното общество, в различните изяви и др.
 - Да не дискриминира други личности на база тяхна възраст, етническа принадлежност, раса, националност, малцинствена принадлежност, култура, език, религия, политически убеждения, пол, сексуална ориентация, външен вид, здраве, произход, социално положение и т.н.
 - Да следва правилата на ЦПЛР-ЦЛТРДБ за цялостната дейност.
 - Да бъде навреме на часове и други мероприятия.
 - Да информира правилния човек в случай, че отсъства или ще закъснее.
 - Да потърси помощ при нужда.
 - Да показва уважение към собствеността на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
 - Да се информира за правилата относно здраве и безопасност.
 - Да се грижи за околната среда, като се отнася уважително към сгради и съоръжения.
 - Да изхвърля боклука на предназначенията за това места.
 - Да показва разбиране към другите по отношение на шума (например изключване на мобилните телефони).
 - Да се въздържа от показване на пияно или грубо поведение.

- Да се увери, че дейността му в интернет, виртуалните учебни среди, социални мрежи, блогове и други уеб ресурси, не причинява обида и не може да се определи като малтретиране, тормозене или безпокоене.
 - Да уважава законното право на свобода на словото. Да не решава конфликтите в ЦПЛР-ЦЛТРДБ с агресия.
 - Да оказва помощ на нуждаещите се.
 - Да изисква информация по всички интересувачи го въпроси
3. Право на ученика е да бъде зачитано мнението му и да бъде уважавано достойнството му.
4. Право на ученика е да участва в ученически общности и групи по интереси.
5. Основна грижа на ученика е личното му развитие на успех, който се гарантира от благоприятния климат на сигурност в ЦПЛР-ЦЛТРДБ. Затова ученикът трябва да се стреми към добронамерени и приятелски отношения със съучениците си.
6. Основните правила за приятелски отношения между учениците са:
- Да не употребяват нецензурни изрази.
 - Да не сплетничат един за друг.

VIII. РОДИТЕЛИТЕ

1. Родителите помагат според възможностите си за да се утвърди трайно авторитетът на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
2. Основни задължения на родителя/настойника/ са:
- Да проявява постоянни грижи за доброто образование на своето дете.
 - Да следи и насърчава неговите успехи.
 - Да го съветва и осигурява всички възможности за творческото му развитие.
 - Да съдейства за самостоятелното критично мислене на детето.
 - Да се съобразява с индивидуалните потребности и желания на детето.
3. Семейството трябва да дава пример за разбирателство и добри отношения.
4. Задължение на родителя /настойника/ е да се интересува от мнението на учителите и да се съобразява с тях.
5. Родителят трябва да упражнява контрол и да налага своя авторитет без насилие, като зачита детето и спазва основните му права.
6. Родителят възпитава детето чрез личния си пример в дух на уважение, толерантност, инициативност и свободолюбие.
7. Родителят трябва да се стреми да решава конфликтите между поколенията спокойно и в контакт с всички членове на училищната общност.
8. Родителят подготвя детето за живота и има една основна морална задача – да създава ценности и да ги предава на следващите поколения.

IX. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА УЧИТЕЛИТЕ

1. Те са определени с чл.219 от ЗПУО.

Учителят има право да:

- членува в професионални организации и да взема участие в работата на регионалните и националните им органи;
- дава мнения и да прави предложения по дейността на ЦПЛР-ЦЛТРДБ до административните органи в системата на предучилищното и училищното образование;
- получава информация за възможностите за повишаване на професионалната си квалификация от директора на ЦПЛР-ЦЛТРДБ, от РУО и от Министерството на образованието и науката;
- избира учебници и учебни помагала след оценка на тяхното практическо прилагане за съответния учебен предмет от съответната образователно степен или етап.

2. Учителят има право на работна среда, позволяваща пълна изява на способностите му и свободна от всякакви форми на насилие и дискриминация.

3. Учителят има право на подкрепа от всички институции.

4. На учителя се дължи почит и уважение от учениците, родителите и обществеността.

Учителят е длъжен да:

- изпълнява задълженията си, определени в Кодекса на труда, в нормативните актове в системата на предучилищното и училищното образование и в длъжностната характеристика;
- изпълнява нормата за задължителна преподавателска работа, определена с наредба на министъра на образованието и науката;
- изпълнява решенията на Педагогическия съвет, както и препоръките на контролните органи на регионалното управление по образованието и на Министерството на образованието и науката;
- опазва живота и здравето на учениците и децата по време на образователно-възпитателния процес и на други дейности, организирани от него или от ЦПЛР-ЦЛТРДБ;
- повишава професионалната си квалификация.

Учителят не може да нарушава правата на ученика, да унижава личното им достойнство, да прилага форми на физическо и психическо насилие върху тях.

Х. СТАНДАРТИ ЗА ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

Отнасяйте се към всички граждани с уважение. Отнасяй се с другите така, както ти искаш да се отнасят с теб.

Проявявайте неутрална и честна позиция спрямо всички хора. Реализирайте поведение, лишено от пристрастия, честно и равнопоставено отношение към всички граждани.

Демонстрирайте външен вид и поведение, които да се отразят положително върху имиджа на ЦПЛР-ЦЛТРДБ. Начинът на обличане говори за нашето отношение. Носете

облекло, подходящо за заеманата длъжност. Помнете, че това, което носите, се отразява на вашето настроение, на грижата, която полагате в работата си, и на реакцията на гражданите.

Отговаряйте осведомено и предоставяйте актуална и точна информация. Стремещт на служителите на ЦПЛР-ЦЛТРДБ да бъде максималното подпомагане на гражданите.

Поддържайте професионално отношение. Професионализмът се разкрива чрез работата, която се върши етично, компетентно и позитивно.

Насърчавайте работата в екип. Работата в екип е способността за съвместна работа за постигане на обща цел. Способността да се насочват личните постижения към организационни цели, е формулата обикновените хора да постигат необикновени резултати.

Спазвайте ангажиментите си. Помнете, че важен елемент от качествено обслужване на гражданите е посрещането на техните нужди и очаквания.

Отговаряйте навреме. Отделяйте на гражданите необходимото време.

Променяйте вашата организация. Старайте се всеки ден да установявате отлична работна етика и да намирате начини да участвате активно в работата на вашата организация. Духът на служителите е важен и зависи от максималните усилия на всички.

Създайте ваш собствен стил на обслужване на гражданите. Бъдете искрени и последователни по всяко време. Помнете, че личните Ви качества се отразяват на стандартите, които Вие създавате за самите себе си. Разликата между ефективно и неефективно обслужване на гражданите е въпрос на: компетентност, умения за общуване и съпричастност.

Х. ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

1. Правилата на поведение, съдържащи се в тези правила, са неизменна част от ежедневната дейност на работещите в ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
2. Спазването на етичните правила за поведение е гаранция за законност на действията и защита от неоснователни обвинения.
3. Чрез спазване на правилата на поведение, се допринася за изграждането и утвърждаването на положителен образ на ЦПЛР-ЦЛТРДБ.
4. Настоящите правила са отговорен документ, подлежащ на непрекъснато развитие и обогатяване. С тях са запознати всички членове на колектива.